1. ÜNİTE
BİRLİKTE YAŞAMAK

5. Sınıf Sosyal Bilgiler · Etkinlik Föyü

2026–2027 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI

Adı Soyadı:	Sınıf / No:	Tarih:

KONU 1

Gruplar ve Rollerimiz

SB.5.1.1 Dâhil olduğu grupların ve bu gruplardaki rollerinin zaman içinde değişebileceğine ilişkin çıkarımda bulunur.

KONU 2

Kültürel Zenginliklerin Birlikte Yaşamaya Katkısı

SB.5.1.2 Kültürel özelliklere saygı duymanın birlikte yaşamaya etkisini yorumlar.

KONU 3

Yardımlaşma ve Dayanışma

SB.5.1.3 Toplumsal birliği sürdürmeye yönelik yardımlaşma ve dayanışma faaliyetlerine katkı sağlar.

A	B	C	D	E
Açık Uçlu Sorular 5 soru	Boşluk Doldurma 10 madde	Doğru – Yanlış 5 ifade	Eşleştirme 6 madde	Çoktan Seçmeli 5 soru

Nasıl çalışmalıyım? Etkinliklere başlamadan önce konu notlarını gözden geçir. Görselleri dikkatle incele; bazı soruların cevabı görsellerin içinde saklı. Cevaplarını kendi cümlelerinle, okunaklı biçimde yaz. Bitirdiğinde sayfa sonundaki öz değerlendirme tablosunu doldurmayı unutma.

A AÇIK UÇLU SORULAR

Hatırla, açıkla, örnekle ve yorumla.

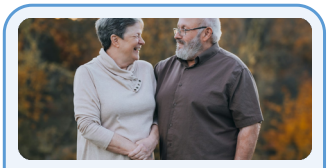
1 Yusuf'un rolleri

SB.5.1.1

Yusuf, ailenin ilk çocuğudur. Aşağıdaki şemada Yusuf'un ailesindeki kişiler gösterilmiştir.

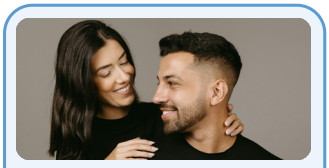

YUSUF

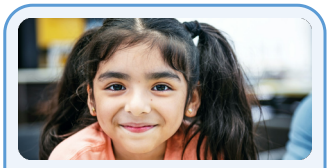
Dedesi ve babaannesi

Yusuf, onların: _____

Annesi ve babası

Yusuf, onların: _____

Kız kardeşi

Yusuf, onların: _____

a) Şemadaki boş balonlara Yusuf'un bu kişiler için hangi rolde olduğunu yazınız.

b) Bu şemaya bakarak "rol" kavramıyla ilgili hangi sonuca ulaşırsınız?

2 Grup mu, değil mi?

SB.5.1.1

Görsel 1: Otobüs durağında bekleyen kişiler

Görsel 2: Okulun futbol takımı antrenmanda

a) Görsellerden hangisinde bir grup vardır? Grubun özelliklerinden en az ikisini kullanarak açıklayınız.

b) Diğer görseldeki kişiler neden grup sayılmaz?

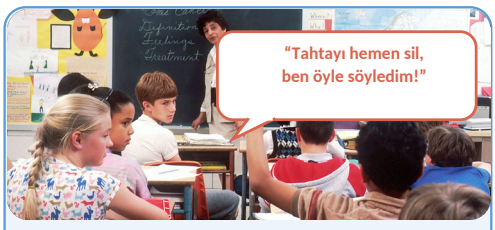
3 Evde abi, okulda?

SB.5.1.1

Emre evde küçük kız kardeşinin abisidir; ona ödevlerinde yardım eder. Emre, son günlerde okulda da sınıf arkadaşlarına "abi" gibi davranmaya, onlara emir vermeye başlamıştır.

Evde: Kardeşine ödevinde yardım ediyor.

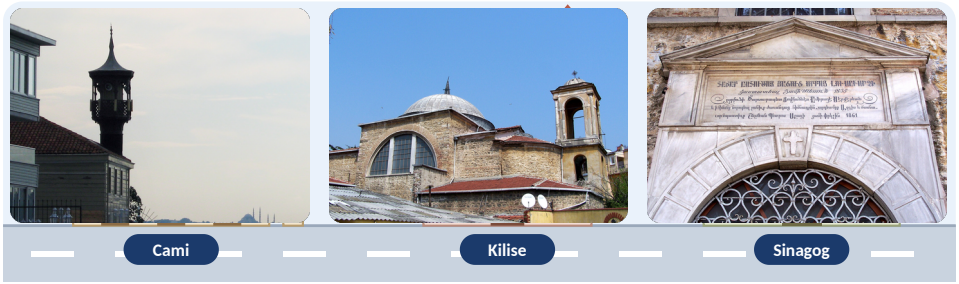
Okulda: Sınıf arkadaşlarına emir veriyor.

a) Emre'nin okuldaki davranışı hangi kavramla açıklanır? Nedenini yazınız.

b) Emre'nin sınıfta hangi rollere sahip olduğunu yazınız ve bu rollere uygun nasıl davranması gerektiğini açıklayınız.

4 Aynı sokakta cami, kilise ve sinagog

SB.5.1.2

Osmanlı Devleti döneminde cami, kilise ve sinagog aynı sokakta yer alabiliyordu. Bu yapılar günümüzde hâlâ İstanbul Üsküdar Kuzguncuk'ta bulunmaktadır.

II. Mahmut: *"Ben tebaamdan Müslümanları camide, Hristiyanları kilisede, Musevileri havrada görmek isterim."*

a) Görsel ve söz, Osmanlı Devleti'nin farklı din ve kültürlere karşı tutumu hakkında ne anlatmaktadır?

b) Bu tutumun, dili, dini ve kültürü farklı 72 milletten oluşan Osmanlı Devleti'nin uzun süre ayakta kalmasına katkısını açıklayınız.

5 Veren el, alan eli görmez

SB.5.1.3

Sadaka Taşı

Askıda Ekmek

Zimem Defteri

a) Görseldeki üç uygulamanın ortak özelliği nedir?

b) Bu uygulamalarda yardım edilen kişinin kim olduğunun bilinmemesine neden önem verilmiştir? Açıklayınız.

c) Okulunda ya da yaşadığın yerde toplumsal birliği güçlendirmek için yapabileceğin bir yardımlaşma veya dayanışma etkinliği öneriniz.

B BOŞLUK DOLDURMA

Kelime havuzundaki kavramları uygun boşluklara yaz. İki kelime artacak.

KELİME HAVUZU

grup · imece · manevi · rol · AFAD · sonradan · kültür · empati · aile · Türk Kızılay · doğuştan · Tekalif-i Milliye

1. Görüşleri, amaçları ve çıkarları ortak olan kişilerin bir araya gelmesiyle oluşan topluluğa _____ denir.
2. İnsanların yer aldıkları gruplarda üstlendikleri görevlere _____ denir.
3. İçinde yer aldığımız ilk grup _____ grubudur.
4. Evlat, torun, kardeş ve yeğen gibi biyolojik özelliklerimize bağlı olan roller _____ kazanılan rollerdir.

B · BOŞLUK DOLDURMA (devam)

5 Bir toplumun tarihsel süreç içinde ürettiği ve kuşaktan kuşağa aktardığı maddi ve manevi özelliklerin bütününe _____ denir.

6 Dilimiz, tarihimiz, bayramlarımız, gelenek ve göreneklerimiz _____ kültür ögelerimizdir.

7 Bir başkasının duygu ve düşüncelerini onun bakış açısıyla anlayabilmeye _____ denir.

8 Kırsal kesimlerde ortak ya da kişisel işlerin el birliğiyle ve sırayla yapılmasına dayanan geleneksel yardımlaşmaya _____ denir.

9 Millî Mücadele Dönemi'nde ordumuzun yiyecek, giyecek, cephane ve ulaşım ihtiyaçları için halka verilen yükümlülüklere _____ Emirleri denir.

10 Afet ve acil durumlara ilişkin süreçlerin yönetimi için kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlayan devlet kurumu _____ 'dır.

C DOĞRU – YANLIŞ

İfade doğruysa "D", yanlışsa "Y" kutusunu işaretle. Yanlış ifadelerin doğrusunu altına yaz.

1 Otobüs durağında aynı otobüsü bekleyen kişiler bir grup oluşturur. D ☐ Y ☐

2 Bir kişi, aynı grup içinde bile farklı kişilere göre farklı rollere sahip olabilir. D ☐ Y ☐

3 Odamızı temiz ve düzenli tutmak, ailemizdeki haklarımızdandır. D ☐ Y ☐

4 Ebru sanatı, manevi kültürel ögelerimize bir örnektir. D ☐ Y ☐

5 Sadaka taşında yardım, ihtiyaç sahibinin onuru incitilmeden yapılırdı. D ☐ Y ☐

D EŞLEŞTİRME

Görselleri incele. Her açıklamanın yanındaki kutuya ilgili görselin numarasını yaz.

İmece

Tekalif-i Milliye

Türk Kızılay

AFAD

Deprem Kermesi

Ebru Sanatı

a) Afet ve acil durumlarda ilgili kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlar. ☐

b) Tekneye alınan suyun üzerinde boyalarla oluşturulan desenler kâğıda aktarılır. ☐

c) Köylüler, bozulan köy içi yollarının bakım ve onarımını el birliğiyle ve sırayla yapar. ☐

d) Kıyafet dönüşüm kutularında toplanan tekstil ürünleri barınma, gıda, sağlık ve eğitim gibi alanlarda kullanılır. ☐

e) Öğretmen, öğrenci ve velilerin hazırladığı yiyeceklerden elde edilen gelir deprem bölgesine bağışlanır. ☐

f) Türk milleti, Millî Mücadele'de yokluklara rağmen ordusunun ihtiyaçları için varını yoğunu ortaya koyar. ☐

Düşün – Sınıflandır: Yukarıdaki numaralı görsellerden hangileri yardımlaşma ve dayanışma örneğidir, hangisi bir maddi kültür ögesidir? Numaralarını yazınız.

Yardımlaşma ve dayanışma örnekleri: _____

Maddi kültür ögesi: _____

E ÇOKTAN SEÇMELİ TEST

Her sorunun yalnızca bir doğru cevabı vardır. Doğru seçeneği daire içine al.

1 Grubun özellikleri — KOLAY — SB.5.1.1

Aşağıdakilerden hangisi bir grubun özelliklerinden biri **değildir**?

A) En az iki kişiden oluşur.

B) Grup üyelerinin ortak amaçları vardır.

C) Grup üyeleri birbirlerini tanır.

D) Grup üyeleri aynı yaşta olmak zorundadır.

2 Kültürleri karşılaştırıyorum — ORTA — SB.5.1.2

	Türkiye	KKTC	Rusya
Kıyafet	Cepken, bindallı, şalvar	Bindallı ve cepken	Sarafan (uzun elbise)
Yiyecek	Baklava, kebap, mantı	Kızartılmış hellim peyniri	Vinegret ve zeytin salatası
Müzik Aleti	Saz, zurna, davul	Darbuka, zurna, ud	Gusli, balalayka

Tablodaki bilgilere göre aşağıdakilerden hangisi **söylenemez**?

A) Bindallı ve cepken, hem Türkiye'de hem KKTC'de görülen kıyafetlerdendir.

B) Zurna, hem Türkiye'de hem KKTC'de kullanılan müzik aletlerindendir.

C) Hellim peyniri, Rusya mutfağına ait bir yiyecektir.

D) Balalayka, Rusya'ya ait bir müzik aletidir.

3 Bir işaret, farklı anlamlar — DÜŞÜNDÜRÜCÜ — SB.5.1.2

Görseldeki bilgilerden çıkarılabilecek **en doğru** sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

A) Aynı davranış, farklı kültürlerde farklı anlamlara gelebilir.

B) Bir kültürde kullanılan işaretler, bütün kültürlerde aynı anlamı taşır.

C) El işaretleri her kültürde olumsuz bir anlam taşır.

D) Farklı kültürlerden insanlarla iletişim kurmak mümkün değildir.

4 Zor günlerde bile ORTA

SB.5.1.2

1402 yılındaki Ankara Savaşı'ndan sonra güç kaybeden Osmanlı Devleti'nden, Avrupa topraklarında yaşayan farklı din, dil ve kültüre mensup halkların ayrılmamasının temel sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Osmanlı Devleti'nin Ankara Savaşı'nı kazanmış olması
B) Bu halkların Osmanlı yönetiminden memnun olması
C) Bu halkların Osmanlılarla aynı dili konuşması
D) Timur Devleti'nin bu halkları yönetmek istemesi

5 Sivil toplum kuruluşları DÜŞÜNDÜRÜCÜ

SB.5.1.3

Burs veren dernek

Kan bağışı kampanyası düzenleyen kuruluş

Ağaçlandırma yapan vakıf

Yukarıda bazı sivil toplum kuruluşlarının faaliyetleri verilmiştir. Bu faaliyetlerin ait olduğu alanlar **sırasıyla** aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

A) Sağlık – Eğitim – Çevre
B) Çevre – Sağlık – Eğitim
C) Eğitim – Sağlık – Çevre
D) Eğitim – Çevre – Sağlık

Öz Değerlendirme: Bu ünitede...	Başardım	Tekrar etmeliyim
Dâhil olduğum grupları ve bu gruplardaki rollerimi açıklayabiliyorum.	☐	☐
Doğuştan ve sonradan kazanılan rollere örnek verebiliyorum.	☐	☐
Maddi ve manevi kültür ögelerini ayırt edebiliyorum.	☐	☐
Kültürel farklılıklara saygının birlikte yaşamaya katkısını yorumlayabiliyorum.	☐	☐
Yardımlaşma ve dayanışmaya tarihten ve günümüzden örnekler verebiliyorum.	☐	☐

CEVAP ANAHTARI

Öğretmen kullanımı içindir. Öğrenci sayfalarından ayrı çoğaltınız.

Necip Döner

A · AÇIK UÇLU SORULAR

1. a) Dedesi ve babaannesi için **torun**, annesi ve babası için **evlat**, kız kardeşi için **abi**.
b) Aynı kişi, aynı grup içinde bile farklı kişilere göre farklı rollere sahip olabilir.

2. a) Görsel 2 (futbol takımı) bir gruptur. Üyelerin ortak amaçları vardır, birbirlerini tanırlar, grubun yazılı ya da yazısız kuralları vardır ve en az iki kişiden oluşur (en az iki özellik yeterlidir).
b) Otobüs durağında bekleyen kişiler ortak bir amaç etrafında bir araya gelmemiştir; grubun dört özelliğini birlikte taşımadıkları için grup sayılmazlar.

3. a) Rol çatışması. Emre, ailedeki "abi" rolünü sınıfta da sürdürmeye çalışmaktadır.
b) Sınıfta "öğrenci" ve "arkadaş" rollerine sahiptir. Arkadaşlarına emir vermemeli; söz hakkı isteyerek konuşmak gibi öğrenci rolünün sorumluluklarına uygun davranmalıdır. (Benzer, rolle tutarlı cevaplar kabul edilir.)

4. a) Osmanlı Devleti farklı din ve kültürlere saygılı ve hoşgörülü davranmıştır; farklı inançlara sahip insanlar ibadethaneleriyle bir arada yaşamıştır.
b) Farklılıklara karşı gösterilen saygılı tutum, 72 milletten oluşan devletin 600 yıl ayakta kalmasının önemli sebeplerinden biridir; bu tutum birlik ve beraberliği, güveni güçlendirmiştir.

5. a) Üçünde de yardım gizli yapılır; veren el, alan eli görmez.
b) Yardım edilen kişinin onuru incitilmesin diye.
c) Öğrencinin özgün önerisi değerlendirilir (ör. okulda kermes düzenlemek, askıda ekmek benzeri bir uygulama, imece usulü okul bahçesi temizliği). Önerinin toplumsal birliğe katkısı belirtilmelidir.

B · BOŞLUK DOLDURMA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
grup	rol	aile	doğuştan	kültür	manevi	empati	imece	Tekalif-i Milliye	AFAD

Artan kelimeler: **sonradan**, **Türk Kızılay**.

C · DOĞRU – YANLIŞ

No	Cevap	Yanlış ifadenin doğrusu
1	**Y**	Ortak bir amaç etrafında bir araya gelmedikleri için grup değildir.
2	**D**	—
3	**Y**	Odamızı temiz ve düzenli tutmak ailedeki sorumluluklarımızdandır.
4	**Y**	Ebru sanatı maddi kültürel ögelerimize bir örnektir.
5	**D**	—

D · EŞLEŞTİRME

a)	b)	c)	d)	e)	f)
4	**6**	**1**	**3**	**5**	**2**

Düşün – Sınıflandır: Yardımlaşma ve dayanışma örnekleri: **1, 2, 3, 4, 5** · Maddi kültür ögesi: **6** (Ebru sanatı).

E · ÇOKTAN SEÇMELİ TEST

Soru	1	2	3	4	5
Cevap	**D**	**C**	**A**	**B**	**C**
Düzey	Kolay	Orta	Düşündürücü	Orta	Düşündürücü

Çeldirici notları:

1. Grubun dört özelliği: en az iki kişi, ortak amaç, üyelerin birbirini tanıması, yazılı ya da yazısız kurallar. Yaş şartı yoktur.

2. Kızartılmış hellim peyniri tabloda KKTC sütununda yer alır; tablo okuma becerisi ölçülür.

3. "OK" işareti bazı kültürlerde olumlu, bazılarında olumsuz anlam taşır; B ve C seçenekleri aşırı genellemedir.

4. Osmanlı savaşı kaybetmiştir (A yanlış); halklar farklı dillere mensuptur (C yanlış).

5. Burs eğitim, kan bağışı sağlık, ağaçlandırma çevre alanındadır.